

УДК 619:617:616.31:636.7

Чухно В.С., к.вет.н., в.о. доцента (Choohnov@rambler.ru) ©*Подільський державний аграрно-технічний університет*

Етіопатогенетичні механізми розвитку олігодонтії у СОБАК

Досліджено етіопатогенетичні механізми розвитку олігодонтії у собак за допомогою рентгенівських знімків. З'ясовано, що олігодонтія розвивається внаслідок повної відсутності одного чи декількох зубних зачатків або через припинення їх розвитку на різних стадіях.

Ключові слова: олігодонтія, зубний зачаток, зуби.

Вступ. Олігодонтія - це вроджена відсутність одного чи кількох зубів у собак. Як правило, дана патологія не супроводжується запальними чи дегенеративними змінами зубо-щелепової системи, а також системними симптомами. До негативних наслідків олігодонтії можна віднести лише погіршення захоплення та подрібнення корму, яке залежить від кількості і виду відсутніх зубів [1-3].

Проте наявність зубів має важливе значення при розведенні порід, оскільки олігодонтія вважається генетичним недоліком і такі тварини виключаються з розведення, хоча дана патологія може бути пов'язана не лише із генетично меншою кількістю зубних зачатків, але й з набутою зупинкою його розвитку внаслідок дії зовнішніх факторів.

У вітчизняних публікаціях з ветеринарної стоматології дуже обмаль досліджень етіопатогенезу даної хвороби, який становить не лише теоретичний інтерес, але й може мати практичне значення для розведення порід.

Тому **метою** наших досліджень було дослідити етіопатогенетичні механізми розвитку олігодонтії за допомогою рентгенологічного дослідження стану зубних зачатків в місці відсутнього зуба.

Матеріали і методи. Дослідження проводили протягом 2003-2010 р.р. на клініках факультету ветеринарної медицини ПДАТУ та НУБіП. Для вивчення поширеності олігодонтії робили стоматологічну диспансеризацію собак, що потрапляли на прийом у клініки. Тваринам проводили ретельний огляд ротової порожнини, у їх власників збирали анамнез. Для дослідження патогенетичних механізмів розвитку хвороби застосовували рентгенологічне дослідження ділянки відсутніх зубів. Знімки робили на твердих, м'яких та стоматологічних касетах. Залежно від анатомічного місця розташування відсутнього зуба використовували перпендикулярні, косі та бісектрисні проєкції, що дозволяло максимально візуалізувати дані ділянки та запобігти нашаруванню на знімок кісткових мас. Набуту олігодонтію виключали за

даними анамнезу (відсутність зуба з народження тварини) та за відсутністю залишків луночки та коренів зуба на рентгенограмі.

Результати дослідження. В результаті стоматологічної диспансеризації було виявлено 7 собак з вродженою відсутністю одного чи кількох зубів, що складає 2,8 % від загальної кількості стоматологічно хворих тварин, що були на прийомі за час досліджень. Породний і віковий склад тварин, а також вид відсутніх зубів вказано в таблиці.

Таблиця

Тварини з олігодонтією

№п/п	Порода	Вік	Відсутні зуби	Рентгенологічне дослідження
1	доберман	1,5 роки	два 2-х верхніх премоляри	-
2	шотландська вівчарка	1 рік і 1 місяць	2-й правий верхній премоляр	+
3	стафордширський тер'єр	1,5 роки	два 3-х верхніх премоляри	+
4	китайська хохлата собачка	11 місяців	різці нижньої щелепи	-
5	середньоазіатська вівчарка	1 рік і 3 місяці	1-й правий нижній премоляр	+
6	пекінес	1 рік	два 2-х нижніх різці	+
7	боксер	10 місяців	3-й нижній лівий премоляр	+

При огляді ротової порожнини відмічали відсутність одного чи кількох зубів. У двох випадках спостерігали неправильний нахил зубів-антагоністів, що на нашу думку, було викликано відсутністю фізіологічного навантаження на них з боку протилежних зубів при змиканні щелеп та подрібненні їжі.

На всіх рентгенівських знімках щелепові кістки мали фізіологічну будову з вираженими кортикальними пластинками, між якими розташована губчаста речовина.

У 3-х собак на рентгенівських знімках в ділянці щелепової кістки спостерігали зубні зачатки, які не прорізувалися. Верхівки двох із них знаходилися на дорзальній поверхні альвеолярного відростка і незначно виходили з нього в м'якій тканині ясен з резорбцією кортикальної пластинки в цій ділянці (рис. 1). Це свідчить про зупинку розвитку зубних зачатків одразу після проходження їх верхівок через кортикальну пластинку щелепової кістки. В іншому випадку зубні зачатки знаходилися під кортикальною пластинкою щелепової кістки, яка на знімку залишалася незміненою. Це вказує на зупинку розвитку зубного зачатку перед його прорізанням через кістку. Корені зачатків не візуалізувалися в жодному випадку, що свідчить про зупинку розвитку зачатка на початковій стадії прорізування.

На рентгенівських знімках інших двох собак зубні зачатки були повністю відсутні, також були відсутні луночки, що свідчить про справжню адентію, а не затримку росту зачатка (рис 2).

Рис. 1. Рентгенограма ділянки нижньої щелепи середньоазіатської вівчарки з олігодонтією. Стрілкою позначений недорозвинений зубний зачаток.

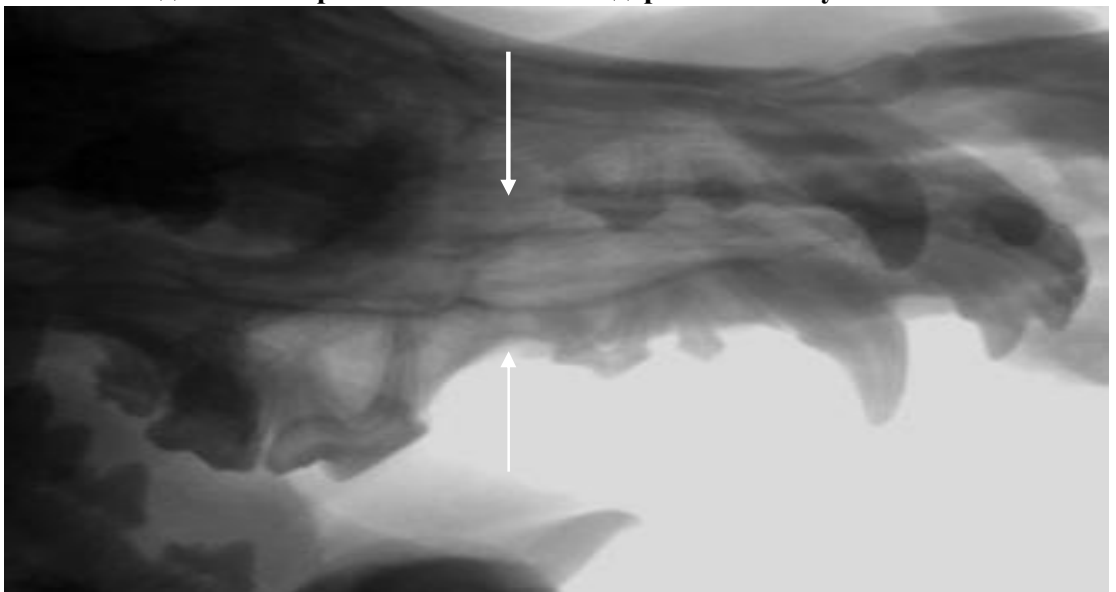

Рис. 2. Рентгенограма ділянки верхньої щелепи стафордширського тер'єра з олігодонтією. Стрілками позначені місця відсутності третіх премолярів.

Аналізуючи дані досліджень слід відмітити, що олігодонтія у собак може розвиватися за двома патогенетичними механізмами. При першому з них (справжня олігодонтія) у тварин в процесі онтогенезу розвивається менша кількість зубних зачатків, ніж у нормі. Причинами цього, на нашу думку, є генетичні порушення, які можуть передаватися наступним поколінням.

У другому випадку у собак розвивається нормальна кількість зубних зачатків, однак, деякі з них припиняють свій розвиток на різних стадіях прорізування. На нашу думку, це спричиняється дією на зачаток несприятливих факторів під час процесу його прорізування, що призводить до некрозу одонтобластів і зупинки його росту. До цих факторів можуть належати вітамінно-мінеральна недостатність, інфекційні хвороби, дія лікарських речовин, гормональний дисбаланс та місцеві запальні реакції, розлади кровопостачання й іннервації.

Висновки. 1. За нашими дослідженнями олігодонтія зустрічається у 2,8 % стоматологічно хворих собак і характеризується вродженою відсутністю одного чи декількох зубів.

2. Існує два патогенетичних механізми розвитку олігодонтії. При першому (внаслідок генетичних аномалій) у тварини розвивається менша кількість зубних зачатків, ніж у нормі. При другому у собак розвивається нормальна кількість зубних зачатків, однак, деякі з них припиняють свій розвиток на різних стадіях прорізування внаслідок дії на них негативних факторів.

3. Рентгенологічне дослідження ділянки відсутнього зуба дозволяє чітко віддиференціювати види олігодонтії, що може стати маркером наявності вроджених хвороб та визначити тактику відновлення зубного ряду.

Література

1. Douglas Slatter Dentistry // Textbook of Small Animal Surgery: In 2v. – W.B. Saunders Company. – Philadelphia. Pennsylvania, 1992. – Vol. 2. – P. 2310–2358.
2. Arnal L. Some aspects of dental development in the dogs – III. Some common variations in dentitions // Journal Small Animal Practics. – 1962. – Vol. 2, № 2. – P. 195.
3. Frank J.M. Verstraete. Self-Assessment Color Review of Veterinary Dentistry. Iowa State University Press/Ames. – 1999. – p.224.

Summary

DOGS OLIGODONTII ETIOPATHOGENESIS MECHANISMS DEVELOPMENT

Etiopathogenetical mechanisms of oligodontii in dogs investigated with use X-ray images. It was found that olihodontiya develops due to complete absence of one or more dental bud, or its development cessation at different stages.

Key words: oligodontia, dental bud, teeth.

Рецензент – д.вет.н., професор Коцюмбас Г.І.